

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Rattevallestraat 1 (Middelkerke, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2021A64
Januari 2021

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert NV, Sint-Michiels-Brugge, 2021

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert NV

Ruben Willaert NV aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.4	Conclusie	9
2	Bibliografie.....	10

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	7
---	---

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

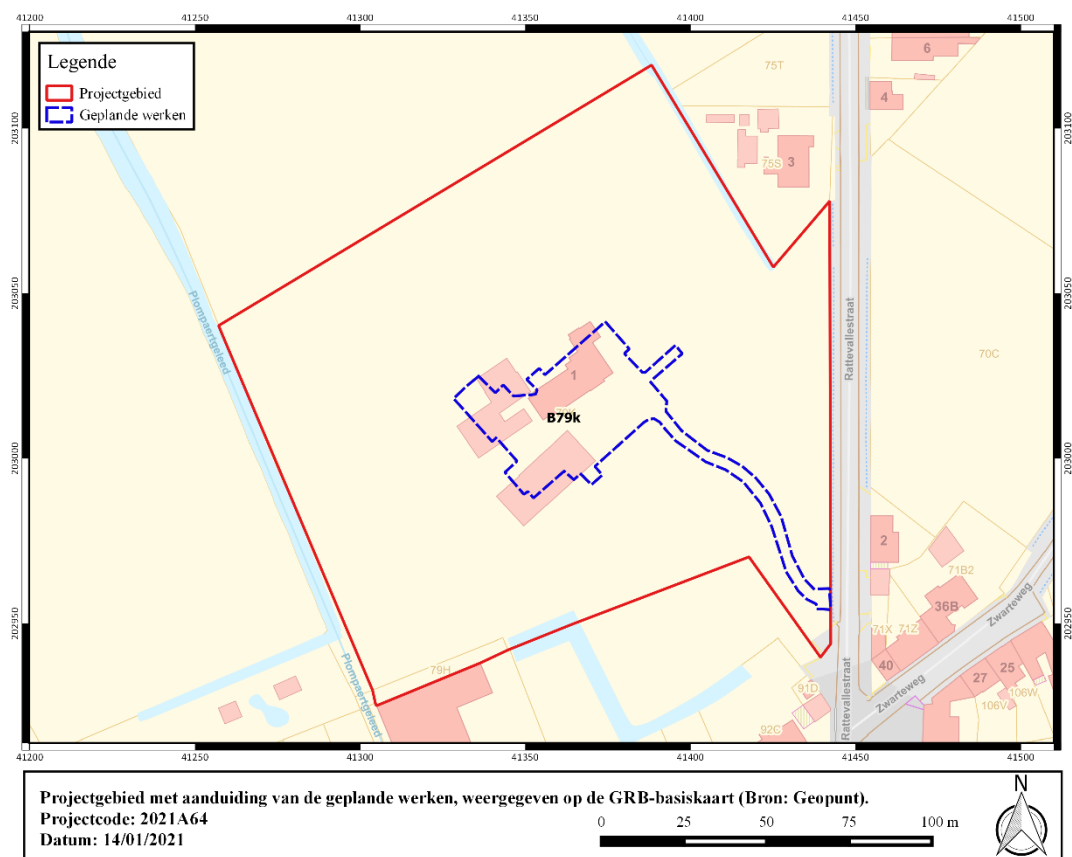

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
b) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert NV Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
c) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Middelkerke
	Deelgemeente	Mannekensvere
	Postcode	8433
	Adres	Rattevallestraat 1 8433 Mannekensvere
	Toponiem	Rattevallestraat 1
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	$X_{\min} = 41205$ $Y_{\min} = 202913$ $X_{\max} = 41515$ $Y_{\max} = 203129$
d) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Middelkerke, Afdeling 8, Sectie B, nr. 79k Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwwoning met bijgebouwen en omliggende verharding en nutsleidingen aan de Rattevallestraat te Mannekensvere, deelgemeente van Middelkerke. Het volledige projectgebied is ca. 2,26 ha groot. Hiervan is ca. 952 m² bebouwd en 1270 m² verhard. De aanwezige infrastructuur wordt integraal gesloopt. De gecombineerde oppervlakte van het nieuwbouwproject bedraagt ca. 1975 m².

Landschappelijk gezien bevindt Mannekensvere zich in de kustpolders ten noordoosten van de getijdengeul van de IJzer. Het projectgebied situeert zich ten zuiden van de E40. Langs de westzijde van het terrein loopt het Plompaertgeleed waarvan zich ook ten noorden van het terrein een aftakking bevindt. Uit de samengestelde Quartairgeologische kaart kan afgeleid worden dat het terrein zich in een wadgebied bevindt. Hierbij dient rekening gehouden te worden met de aanwezigheid van één of meerdere veenpakketten. Onderzoek in het verleden heeft aangetoond dat dit kustveen werd bewoond tijdens de Romeinse periode. Daartegenover staat echter de informatie van de bodemkaart. Hierop is te zien dat het grootste deel van het onderzoeksgebied samenvalt met een polygoon ‘ontveende gronden’. Deze moernering was een activiteit die vooral in de late middeleeuwen en jongere perioden werd uitgevoerd. Het veen werd gebruikt als brandstof, bouw materiaal of er werd zout uit gewonnen. Hoewel deze ontvening niet noodzakelijk een volledige vlakdekkende afgraving betrof kan redelijkerwijs wel aangenomen worden dat het bodemarchief in sterke mate is beschadigd en gefragmenteerd. Dit sluit echter niet uit dat erfgoed van na deze ontveningsfase in de ondergrond bewaard kan zijn. Tegen de oostelijke hoek van het terrein geeft de bodemkaart aan dat de ondergrond bestaat uit overdekte kleiplaat of wadgronden.

Cartografische bronnen geven het typische beeld van de kustpolders waarbij het landschap een lappendeken is van akkerland, nattere weidegronden en bewoningskernen verbonden via wegen en kanalen. Op de kaart van Ferraris is te zien dat het onderzoeksgebied zich net ten noorden van de dorpskern van Mannekensvere bevindt. De zuidoostelijke hoek van het projectgebied valt samen met een rechthoekige omwalde structuur waarbinnen zich een tweetal gebouwen bevinden tegen de straatzijde. Aan de overzijde van de weg is de dorpskerk met bijhorende begraafplaats afgebeeld. Op 19^e-eeuwse bronnen is ter hoogte van de huidige bebouwing een reeds een hoeve afgebeeld. Na de Slag om de IJzer en het begin van de stellingenoorlog komt het terrein op ca. 1 km achter de Duitse frontlijn te liggen. Teneinde de aanwezigheid van oorlogserfgoed in te schatten werd een historische studie opgemaakt op basis van gerectificeerde militaire luchtfoto's en loopgravenkaarten. Hieruit blijkt dat zich binnen de grenzen van het projectgebied meerdere defensieve structuren te bevinden waaronder geschutsopstellingen, gevechts- en verbindingsloopgraven, een smalspoor en een mogelijke schuilplaats/bunker ter hoogte van de voormalige hoeve die tijdens de oorlogsjaren volledig werd verwoest. De studie concludeert echter dat de kans op het aantreffen van relevant oorlogserfgoed ter hoogte van de geplande werken zeer beperkt is.

Rondom het onderzoeksgebied zijn meerdere polygonen opgenomen op het kaartblad van de CAI. Dit betreffen allen oppervlakteprospecties die onder andere zijn uitgevoerd in het kader van licentiaatsverhandelingen. Hierbij werd een aanzienlijke hoeveelheid vondstmateriaal gerecupereerd waarvan de meerderheid gedateerd kan worden in de (late)middeleeuwen wanneer permanentere bewoning in de kustregio uitbreidt. Naast deze meerderheid van fragmenten middeleeuws en jonger aardewerk werden ook enkele fragmenten aardewerk ingezameld van Romeinse oorsprong, hetgeen kan wijzen op een mogelijke aanwezigheid van een Romeinse nederzetting of artisanale site in de ruime omgeving. De kans is echter zeer groot dat dit Romeins materiaal aan de oppervlakte kwam te liggen als gevolg van de ontveningsactiviteiten waaraan de omgeving onderhevig is geweest.

Hoewel op basis van de beschikbare landschappelijke gegevens en gekende archeologische indicatoren uitgegaan kan worden van een trefkans inzake middeleeuwse resten op het kleidek en oudere resten in dieper liggende veenpakketten, wijzen de gegevens van de bodemkaart op een ontveende ondergrond. De kans dat oudere resten bewaard zijn is bijgevolg klein. Daarnaast dient gewezen te worden op het feit dat de geplande infrastructuur ten dele samenvalt met de huidige structuur die werd vernield tijdens WOI en vervolgens werd heropgebouwd. Ook deze activiteiten zullen bijgedragen hebben tot de verdere fragmentatie van het bodemarchief. Indien hier ook rekening gehouden wordt met de relatief beperkte oppervlakte van de ingrepen kan enkel geconcludeerd worden dat de kans op kenniswinst bij verder onderzoek te beperkt is.

1.3 Gemotiveerd advies

Met betrekking tot de geplande werken aan de Rattevallestraat te Mannekensvere worden geen bijkomende onderzoeksdaten aanbevolen. Hoewel in de ruime omgeving van het onderzoeksgebied zeker een trefkans is inzake archeologisch erfgoed wijzen de gegevens van de bodemkaart op een ontveende bodem. Hoewel dit niet noodzakelijk een vlakdekkende ingreep is heeft dit wel als gevolg dat het bodemarchief sterk versnipperd is. Daarnaast dient evenzeer rekening gehouden te worden met het feit dat een deel van de nieuwe infrastructuur samenvalt met de huidige hoeve die grotendeels verwoest werd tijdens WOI en vervolgens heropgebouwd. Ook deze gebeurtenissen zullen bijgedragen hebben tot een verdere fragmentatie van het bodemarchief. Indien dan ook rekening gehouden wordt met de relatief beperkte oppervlakte van de geplande ingrepen, waarvan een deel uit de aanleg van een lijnelement bestaat, kan enkel geconcludeerd worden dat de kans op wezenlijke kenniswinst bij verder onderzoek door middel van boringen of proefsleuven te beperkt is. Vanwege dit gebrek aan kennispotentieel wordt een doorlopend onderzoekstraject als weinig zinvol beschouwd.

1.4 Conclusie

De opdrachtgever plant de sloop van de bestaande bebouwing en de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Rattevallestraat 1 te Mannekensvere, deelgemeente van Middelkerke. Op basis van de gegevens van de bodemkaart, historische studie m.b.t. WOI, de huidige toestand van het terrein en de oppervlakte van de geplande werken kan afgeleid worden dat de kans op kenniswinst bij verder archeologisch onderzoek bijzonder klein is. Vanwege dit beperkte potentieel inzake kenniswinst wordt verder onderzoek als weinig zinvol beschouwd.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2021

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.